

CONSOLIDATIE DOOR NEDERLANDSE VENNOOTSCHAPPEN

Staat een Nederlandse NV of BV aan het hoofd van een groep (hierna: de holding) of van een onderdeel van de groep (hierna: de tussenholding), dan moet deze holding of tussenholding in veel gevallen naast de enkelvoudige jaarrekening ook een geconsolideerde jaarrekening opstellen. In deze geconsolideerde jaarrekening neemt zij naast haar eigen financiële gegevens, de financiële gegevens van de tot haar groep respectievelijk het groepsdeel behorende rechtspersonen en vennootschappen (hierna: groepsmaatschappijen) op.

Deze publicatie behandelt de consolidatie door holdings en tussenholdings naar Nederlands recht. Aan de orde komt onder welke omstandigheden de vennootschap verplicht is een geconsolideerde jaarrekening op te stellen en welke uitzonderingen op deze verplichting bestaan.

Indien een consolidatieplicht bestaat, moet worden vastgesteld welke groepsmaatschappijen in de geconsolideerde jaarrekening moeten worden opgenomen (consolidatiekring).

Consolidatieplicht

Artikel 406 Boek 2 Burgerlijk Wetboek (BW) legt aan het groepshoofd de verplichting op om een geconsolideerde jaarrekening op te stellen. Er is sprake van een groep wanneer de vennootschap overheersende beleidsbepalende zeggenschap kan uitoefenen over één of meer rechtspersonen (de groepsmaatschappijen) die gezamenlijk door organisatorische verbondenheid een economische eenheid vormen (zie artikel 24b Boek 2 BW).

Dit betekent dat de holding in ieder geval op de hoofdlijnen van het beleid instructies oplegt aan deze groepsmaatschappijen, zoals over de strategie en de financiering of dat zij de meerderheid van de bestuurders kan benoemen of ontslaan. De wet kwalificeert een rechtspersoon ook als groepshoofd wanneer deze 'samen met een andere groepsmaatschappij' aan het hoofd van een groep staat. Een dergelijk nevenschikkingsconcern heeft dan twee groepshoofden die in beginsel consolidatieplichtig zijn.

Een holding die weliswaar dochters heeft, maar niet als groepshoofd kwalificeert, is dus niet consolidatieplichtig. Het meest bekende voorbeeld van die omstandigheid is de 'personal holding'. Een personal holding is een vennootschap die uitsluitend vanwege het waarborgen en structureren van privébelangen van haar aandeelhouder, direct of indirect, alle aandelen of een meerderheid daarvan in één of meer onderliggende vennootschappen houdt, zonder dat er sprake is van overheersende beleidsbepalende zeggenschap. Indien een topholding als personal holding kwalificeert, wordt zij niet als groepshoofd aangemerkt en rust er geen consolidatieplicht op haar. Of een vennootschap als personal holding kwalificeert, moet aan de hand van de specifieke omstandigheden van het geval worden bepaald. Een vennootschap die belangen houdt in meer dan één onderliggende groepsmaatschappij, zal over het algemeen minder snel als personal holding worden aangemerkt, dan een vennootschap die een belang houdt in slechts één vennootschap.

Uitzonderingen op de consolidatieplicht

Kleine consolidatiekring

De uitzondering van de 'kleine consolidatiekring' geldt alleen als de holding of de tussenholding – geconsolideerd beschouwd – de drempel van een kleine-onderneming (artikel 396 Boek 2 BW) niet overschrijdt. In dat geval is zij vrijgesteld van de verplichting tot het opmaken van een geconsolideerde jaarrekening.

Een kleine-onderneming is de vennootschap die op twee opeenvolgende balansdata voldoet aan twee van de drie navolgende criteria:

- 1 de waarde van de activa, bepaald volgens verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, is maximaal €6.000.000;
- 2 de netto-omzet over het boekjaar bedraagt maximaal €12.000.000; en
- 3 het gemiddeld aantal werknemers gedurende het boekjaar bedraagt minder dan 50.

Toepassing van het tussenhoudsterregime

Voor een tussenholding bestaat een vrijstelling van de consolidatieplicht als het zogenaamde 'tussenhoudsterregime' uit artikel 408 Boek 2 BW wordt toegepast. De belangrijkste voorwaarde daarvoor is dat de cijfers van de tot haar consolidatiekring behorende groepsmaatschappijen op een hoger niveau in de groep worden opgenomen in een geconsolideerde jaarrekening. De toepassing van het tussenhoudsterregime heeft in veel gevallen tot gevolg dat de vennootschap ook met betrekking tot haar eigen jaarrekening van een aantal vrijstellingen gebruik kan maken.

Zie voor meer informatie over het tussenhoudsterregime de publicatie "*Het tussenhoudsterregime voor Nederlandse tussenholdings*".

De consolidatiekring

Geldt voor een holding of tussenholding (hierna beide aan te duiden als 'groeps-hoofd') de consolidatieplicht, dan rijst de vraag welke maatschappijen zij in haar geconsolideerde jaarrekening moet opnemen. De wet onderscheidt hierbij vier categorieën.

a. Cijfers van het groepshoofd

Het groepshoofd neemt haar eigen financiële gegevens op in haar geconsolideerde jaarrekening. In uitzonderlijke gevallen kunnen deze gegevens buiten de geconsolideerde jaarrekening blijven.

b. Cijfers van de dochtermaatschappijen in de groep

Daarnaast omvat de geconsolideerde jaarrekening de financiële gegevens van de dochtermaatschappijen waarvan zij groepshoofd is. Ofwel, groepsmaatschappijen waarover zij daadwerkelijk overheersende beleidsbepalende zeggenschap uitoefent.

c. Cijfers van andere maatschappijen waarover de vennootschap overheersende beleidsbepalende zeggenschap kan uitoefenen

Een derde categorie betreft die maatschappijen, niet zijnde groepsmaatschappijen, waarover zij overheersende beleidsbepalende zeggenschap kan uitoefenen. Daarbij kan het gaan om rechtspersonen waarbij zij in de aandeelhoudersvergadering de meerderheid van de stemrechten kan uitoefenen, bijvoorbeeld dochtermaatschappijen die niet tevens groepsmaatschappij zijn. Maar het is ook mogelijk dat deze zeggenschap zuiver contractueel is, bijvoorbeeld op grond van een aandeelhoudersovereenkomst.

d. Cijfers van andere maatschappijen onder centrale leiding

De laatste categorie betreft andere maatschappijen die weliswaar onder haar centrale leiding staan, maar die geen groepsmaatschappij zijn. Oftewel, de holding of tussenholding oefent feitelijk beleidsbepalende zeggenschap uit, zonder dat zij de nakoming van de beleidsinstructies formeel kan afdwingen. Met deze categorie wil de wetgever zogenaamde 'special purpose entities' in de geconsolideerde jaarrekening betrekken.

Vrijstellingen in de consolidatiekring

De wet geeft een aantal vrijstellingen om één of meer van de in de consolidatie op te nemen maatschappijen niet te consolideren. Bijvoorbeeld: een dochtermaatschappij van een overgenomen groep waar op het moment van overname al het voornemen

bestaat om deze dochtermaatschappij door te verkopen. Deze bepaling wordt ook gebruikt voor meerderheidsbelangen die participatiemaatschappijen ter belegging aanhouden. Van belang is dat dan vanaf het moment van verkrijging de participatiemaatschappij voor het betreffende belang al een concrete exit-strategie heeft. In een dergelijke situatie hoeft deze dochtermaatschappij niet te worden geconsolideerd. Overigens blijft een dochtermaatschappij die eerder wel tot de groep werd gerekend in de consolidatie betrokken, ook al is er inmiddels een voornemen tot verkoop.

Proportionele consolidatie

Maatschappijen die niet behoren tot één van de vier hiervoor genoemde categorieën, maar die wel met elkaar 'verbonden' zijn, mag het groepshoofd niet in haar geconsolideerde jaarrekening betrekken. Dergelijke maatschappijen maken geen deel uit van de consolidatiekring. In het algemeen betreft het hier dan minderheidsbelangen.

De wet geeft echter een uitzondering voor deelname in een joint venture. De holding of tussenholding mag de financiële gegevens van deze joint venture in haar geconsolideerde jaarrekening opnemen en wel naar evenredigheid van het in deze joint venture gehouden belang.

Aan deze proportionele consolidatie stelt de wet twee voorwaarden:

- a aan de joint venture moet een overeenkomst tot samenwerking ten grondslag liggen met de andere deelnemers in de joint venture, dat wil zeggen, unanieme besluitvorming; en
- b met de proportionele consolidatie wordt voldaan aan het wettelijke inzichtvereiste.

Wordt niet aan de voorwaarden voldaan, of kiest de holding of tussenholding ervoor de joint venture niet proportioneel te consolideren, dan wordt de joint venture in de geconsolideerde jaarrekening tegen netto-vermogenswaarde opgenomen. Uiteraard, mits de holding of tussenholding een geconsolideerde jaarrekening opstelt.

Verhouding tot de enkelvoudige jaarrekening

In de enkelvoudige jaarrekening worden belangen in geconsolideerde maatschappijen doorgaans tegen netto-vermogenswaarde gewaardeerd. Meestal zal er dan geen verschil zijn tussen geconsolideerd en enkelvoudig vermogen en resultaat. In bepaalde omstandigheden kunnen er echter toch verschillen optreden. Bijvoorbeeld indien geconsolideerde maatschappijen een negatieve netto-vermogenswaarde hebben waar het groepshoofd niet (volledig) aansprakelijk is voor het tekort. De wet verplicht om deze verschillen in de enkelvoudige jaarrekening toe te lichten.

MEER INFORMATIE

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met uw adviseur bij BDO Accountants & Belastingadviseurs.

Deze publicatie is zorgvuldig voorbereid, maar is in algemene bewoordingen gesteld en bevat alleen informatie van algemene aard. Deze publicatie bevat geen advies voor concrete situaties, zodat uitdrukkelijk wordt aangeraden niet zonder advies van een deskundige op basis van de informatie in deze publicatie te handelen of een besluit te nemen. Voor het verkrijgen van een advies dat is toegesneden op uw concrete situatie kunt u zich wenden tot BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V. of een van haar adviseurs. BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V. en haar adviseurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van handelen of het nemen van besluiten op basis van de informatie in deze publicatie.

BDO is een op naam van Stichting BDO te Amsterdam geregistreerd merk.

In deze publicatie wordt BDO gebruikt ter aanduiding van de organisatie die onder de merknaam 'BDO' actief is op het gebied van de professionele dienstverlening (accountancy, belastingadvies en consultancy).

BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid, en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam 'BDO' optreden.

BDO is de merknaam die wordt gebruikt ter aanduiding van het BDO-netwerk en van elk van de BDO Member Firms.